

Slniečko 4

ROČNÍK 53

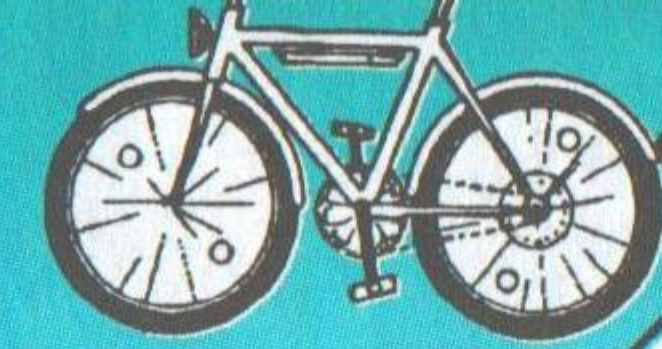
DECEMBER 1998

10 SK

Založené v Matiči slovenskej r. 1927

Koľkože dní si, kamaráti, ešte odkráčate do školy, koľko nocí presnívate, kým príde ten čas? Čas vianočný, sladko voňajúci, štedrý na pekne darčeky i na chvíle, keď vás nežne pritúli mama a vy sa spýtate:

„Aké to bolo, keď si ty bola malá?“

Neviem, čo vám odpovie, no ja by som nezáváhala, lebo najradšej si spomínam na leto u starých rodičov. Bývali na samote, v gazdovskom dome, kde bolo viac miesta pre statok ako pre početnú rodinu. Zato záhrada bola veľká a plná jabloní. Joj, ako nerada som zbierala popadané jablká! Každú chvíľu som ubzikla k potoku stavať hať, aby sa v ňom dalo kúpať, alebo som vyliezla pod strechu na voňavé seno, kde som mala uložené poklady najvzácnejšie. Dva ročníky Slniečka a knižku, v ktorej boli rozprávky napísané v nárečí, v akom ich rozprávač rozprával. Lúštila som tie slová ako vy krížovku, a keď som pochopila ich význam, cítila som sa ako víťaz, ktorý získal kráľovstvo. V nedeľu podvečer, skôr ako starká zapálila tajomnú petrolejku, čítala som jej z modlitebnej knižky, a keď sa zošerilo, spievala mi ona pesničky. A možno preto, že tento obraz z detstva stále nosím vo svojej pamäti, uverila som slovám básnika Milana Rúfusa, ktorý napísal:

„Pieseň, Modlitbička a Rozprávka. Tak sa volali tri sestry-sudičky nášho detstva.“

Mali sme veľké šťastie, lebo naši rodičia i starí rodičia dobre vedeli, že musia nasýtiť náš hlad nielen voňavým chlebom, ale aj láskavým, pekným slovom.

Aby z nás boli dobrí ľudia a niektorí aj básnici. A preto vám teraz o detstve Milana Rúfusa nemusím rozprávať ja, ale ho poskladám – ako z obrázkov – z jeho veršov.

Mama, to bol náš každodenný chlieb, otec bol sviatok. Roky moje splacel Len na počiatku zimy prinášal murársky riad a riekol: niet už práce.

Osem rokov som chodil do školy cestičkou poľnou do blízkeho mesta. Zdravieval som z nej ľudí v okolí: „Pánboh pomáhaj!“ Zarástla tá cesta.

Poľnú cestu do školy vymenil budúci básnik za tvrdší bratislavský asfaltový chodník, ktorý ho viedol na vysokú školu. Najprv bol študent, potom stál za katedrou. Knihy čítal, knihy učil čítať, knihy písal. Kto chce, môže spolu s ním nad jeho poéziou rozmýšľať, čo je v živote dôležité, čo človek môže, musí a nesmie, aby zostal človekom. Aby si vážil seba aj iných. A keď už básnik Milan Rúfus vytvoril peknú kôpku kníh, keď sa jeho vlasy popretkávali striebrom, vrátil sa k rozprávkam. Spomínal na sobotné večery v rodičovskom dome a písal tie známe príbehy: Pamodaj šťastia, O troch grošoch, Ludmilka... Slová vážil na jemných vázkach poézie, z uzlíka ľudskej skúsenosti vyberal trochu dobroty i zloby, trochu lásky i nenávisť, radosti i smútku, krásy i škaredosti, no najmä vieru v spravodlivosť, lebo v rozprávkach je všetko zo života. Spod jeho pera vyšli krajšie, ako boli.

Možno práve vtedy, keď sa začítate do týchto riadkov, budeme si pripomínať, že 10. decembra 1928 sa v Závažnej Porube narodil malý Slováčok, ktorý sa stal veľkým básnikom. Tak si, kamaráti, chytro vypočítajte alebo vylúštite v krížovke, koľko má Milan Rúfus rokov. Napíšete mu aj pozdrav k narodeninám? Poštu prijímame na adrese: Slniečko, P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava. Budeme aj zrebovať vždy.

Želám vám šťastné vianočné sviatky, radosť z darčiekov a pripájam Vianočnú koledu, ktorú som vybrala z knižky Milana Rúfusa Modlitbičky:

V mestečku Betleme, v jasličkách na slame leží to dieťaťko, na ktoré čakáme.

Anjellik bez krídel, boží i človečí. Nikto ho nevidel, každý ho dosvedčí, darček mu nesie tam...

A ja mu do diaľky srdiečko posielam namiesto hrkálky.

KVETA SLOBODNIKOVA

Noc Božieho narodenia

Preložil A. PAULÍNÝ

Ilustroval VLADIMÍR MACHAJ

Bolo to na Štedrý večer. Všetci odišli do kostola, okrem mňa a starej mamy. Obidvom nám bolo veľmi smutno, že sme nemohli ísť na utieren, počúvať vianočné koledy a zahľadieť sa do svetiel pri jasličkách.

Keď sme tak sedeli vo svojej samote, začala stará mama rozprávať:

„Bol raz jeden človek,“ povedala, „ktorý vyšiel do tmavej noci, aby si požičal oheň. Chodil z domu do domu a klopal na dvere.“

„Dobří ľudia, zachráňte ma!“ volal, „hľa, moja žena práve porodila dieťaťko, musím rozdúchať oheň, aby som ju aj maličké trochu zohrial.“

Ale noc bola neskora, všetci ľudia spali, nikto mu neodpovedal.

Človek kráčal a kráčal. Napokon v dialke uzrel záblesk svetla. Obrátil sa v tú stranu a videl, že to ohnisko horelo na poli. Množstvo bielych oviec ležalo okolo ohňa a spalo a starý pastier strážil stádo.

Keď človek podišiel bližšie k ovciam, videl, že pri pastierových nohách ležia tri veľké psiská, ktoré tiež spali. Všetky tri sa strhli, keď zbadali cudzieho človeka, roztvorili svoje veľké papule, akoby chceli zaštekáť, ale hlas nebolo počuť. Človek videl, ako sa im na chrbte ježí srst, ako sa nabieleo lesknú ich ostré zubiská a ako sa vrhli k nemu. Ale

udrieť, trochu sa naľakal a nemohol mu odoprieť to, o čo ho prosil.

„Vezmi si, koľko ti treba,“ povedal.

Oheň už dohárал. Neboli na ňom polená ani haluze, iba veľká hrba žeravého uhlia. Človek nemal so sebou ani lopatu, ani vedro, v čom by mohol žeravé uhlie odnieť. Bez zaváhania sa však sklonil, rukami vyhrabal uhlie z popola a vložil ho do napoly zloženého plašta. A uhlie ani nepopáľilo jeho ruky, keď ho zbieral, ani mu nespáľilo odev. Odniesol uhlie, akoby to boli orechy alebo jablká.

Keď to pastier uvidel, začal sa diviť:

„Aká to môže byť noc? A ako to, že všetky veci sú voči tebe milosrdné?“

Vtedy človek povedal:

„Ak to sám nevidíš, ja ti povedať nemôžem.“

A ponáhľal sa domov, aby zohrial ženu a dieťa.

Vtedy si pastier pomyslel, že by nemal stratiť toho človeka z očí skôr, než sa dozvie, čo to všetko znamená. Vstal teda, išiel za ním, až zašiel do domu, kde býval.

Vtedy spoznal, že ten človek nemá ani chalupu, že jeho žena a dieťa nocovali v jaskyni.

Zrazu pastierovi prišlo na um, že to biedne nevinné dieťaťko môže zamrznúť a rozhodol sa ho zachrániť.

V tej istej chvíli, ako sa zmiloval nad dieťaťom, otvorili sa mu oči a uzrel to, čo predtým nevidel a začul to, čo predtým počuť nemohol.

Uvidel okolo seba zomknutý kruh anjelov so striebornými krídlami. Každý z nich mal v ruke dajaký hudobný nástroj a všetci nahlas spievali, že sa narodil Spasiteľ, ktorý vykúpi svet z hriechov.

Vtedy pastier pochopil, prečo sa každé stvorenie tej noci raduje, prečo nikto nikomu neublíži.

Radost a potecha, spev a hudba sa rozliehali vôkol, a to všetko videl pastier v onú tmavú noc, hoci predtým nič nevidel.

Dopovediac rozprávku, stará mama si vzdychla a dodala:

„Všetko, čo pastier videl, môžeme aj my vidieť, lebo anjeli sa každú noc Božieho narodenia vznášajú na nebi. Treba len, aby sme otvorili oči. Nezávisí to od sviečok a lúč, ani od mesiacika a slnka.“

Nato stará mama položila ruku na moju hlavu a povedala:

„To si zapamätaj, vnučka moja, je to taká pravda, ako to, že ja hľadím na teba a ty na mňa.“

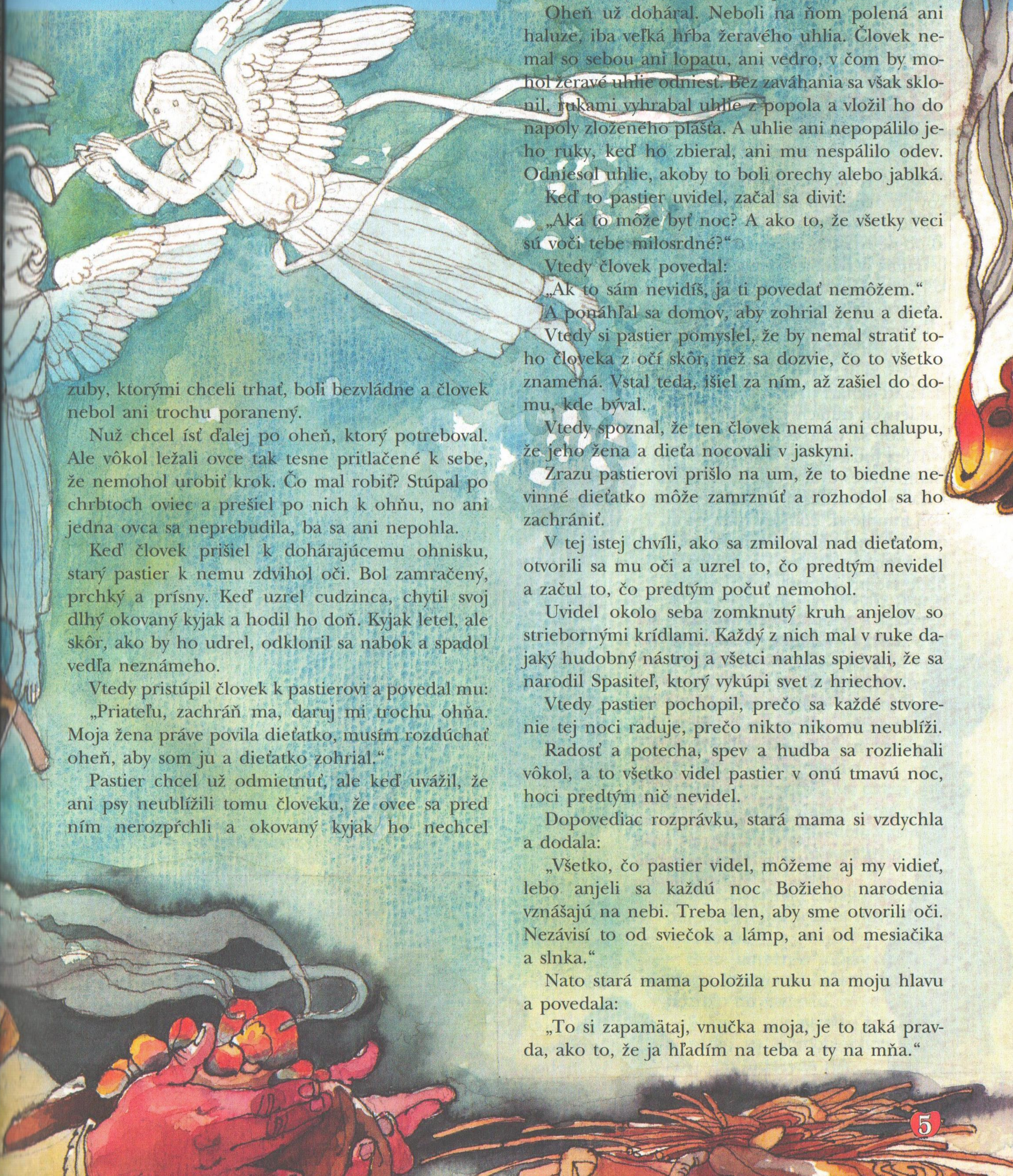
zuby, ktorými chceli trhať, boli bezvládne a človek nebol ani trochu poranený.

Nuž chcel ísť ďalej po oheň, ktorý potreboval. Ale vôkol ležali ovce tak tesne pritlačené k sebe, že nemohol urobiť krok. Čo mal robiť? Stúpал po chrbtoch oviec a prešiel po nich k ohňu, no ani jedna ovca sa neprebudila, ba sa ani nepohla.

Keď človek prišiel k dohárajúcejmu ohnisku, starý pastier k nemu zdvihol oči. Bol zamračený, prchký a prísny. Keď uzrel cudzinca, chytil svoj dlhý okovaný kyjak a hodil ho doň. Kyjak letel, ale skôr, ako by ho udrel, odklonil sa nabok a spadol vedľa neznámeho.

Vtedy pristúpil človek k pastierovi a povedal mu: „Priateľu, zachráň ma, daruj mi trochu ohňa. Moja žena práve povila dieťaťko, musím rozdúchať oheň, aby som ju a dieťaťko zohrial.“

Pastier chcel už odmietnuť, ale keď uvažil, že ani psy neublížili tomu človeku, že ovce sa pred ním nerozpřchli a okovaný kyjak ho nechcel

VLADIMÍR FERKO

Sklári a sklenári

Okná robiť, okná, vykrikovali hádam dvesto rokov po dedinách sklenári-oknári, lebo často sa pri-trafilo, že sa drcló do okennej tabuľky a bo-lo po nej. Títo sklenári-oknári pochádzali najmä z okolia sklených hút – Valaskej Belej, Muránskej Huty, Kamienky, Lit-manovej, Veľkého a Malého Borového, Zliechova, Mojtína, Temeša, Čavoja i známych Čičmian.

Ale skôr ako títo podomoví sklenári-oknári tu boli sklári, ktorí v sklených hutách tavili sklo.

A kde sa vzalo sklo, tento veľký vynález ľudstva? To si musíme pô-riadne zacestovať v čase a vrátiť sa z našej prítomnosti do staroegypt-skej minulosti. Pomôže nám v tom rímsky spisovateľ Plínius (star-ší), ktorý vo svojom znamenitom diele Dejiny prírody píše:

**„Raz zastihla fénickú loď búrka. Uzimení moreplavci za-
kotvili v neveľkom zálive a vy-
stúpili na breh. Chceli sa zohriať
a navečerať, ale nikde neboli ka-
mene, na ktoré by boli mohli po-
ložiť kotlík. Pomohli si kusmi
sódy, ktorú viezli na trh. Vyrába-
li ju z popola morských chalúh.
Ráno, keď sa zberali na odchod,
podľa starej obyčaje rozhrabali
tlejúcu pahrebu a v popole našli
ligotavé kusky hmoty nepodobné
ani kovu, ani drevu, ani kame-
ňu.“**

Morská víla

Dvojstrana je dustrovaná
sklenými plastikami
DRAHOMÍRA PRÍHELA

Palculienka

Tak núdza a náhoda pomohli človeku k veľko-lepému objavu. A ešte dodajme, že sklo sa vytavi-lo-vytvorilo iba preto, lebo uzimení námorníci roz-ložili ohník na piesku – piesok je základnou suro-vinou na výrobu skla.

Sklo!

Hádam najzáračnejší materiál, aký človek vie vyrobiť z prírodných hmôt. Krištáľovo priehľadný, tvrdý a v tisícorakej podobe. Sklo úžitkové, sklo šperk, sklo, ktoré nevidomým približuje svet, sklo, ktoré zvedavo hľadá k závatným ďalekým galaxiám... A kdesi na samom počiatku histórie skla sivozelená perla z El Amany v Tébach ako dôkaz, že starí Egypťania poznali sklo už pred tisícročiami.

Perly a korálky zo skla sú i na počiatku sklárstva na Slovensku. Náhrdelníky z korálikov zväčša mod-rej farby, ktoré sa u nás našli z doby železnej, po-važujeme za dôkaz čulého obchodu našich pred-chodcov s obyvateľmi krajín okolo Stredozemného mora. Odkrytá sklárska pec na území Bratislavy je zas svedectvom o sklárskej výrobe v dávnych rím-skych časoch.

Ešte aj v časoch slávnej Veľkomoravskej ríše bo-lo sklo vzácne. Sklené korálky sa používali na zo-stavovanie náhrdelníkov spolu s drahými kameňmi a vzácnymi kovmi.

Sklo pomaly prenikalo do každodenného života – aj do

Galileov ďalekohľad

Galileo Galilei, taliansky matematik, fyzik a hvездár, ktorý žil v sedem-nástom storočí, bol (ako všetci objavitelia a vynálezcovia) veľmi zvedavý. Zaujímal sa o všetko. Raz vložil do starej organovej píšťaly sklené šošovky a – objavil ďalekohľad. Zväčšoval iba tri ra-zy, ale i to postačovalo, aby spo-lu s poprednými občanmi slávne-ho mesta Paduy pozorovali lode plávajúce do prístavu.

Keďže Galilei takto spoznal zázračnú vlastnosť skla, dal si vy-brúsiť (aj sám brúsil) oveľa väčšie šošovky. A 7. januára 1610 sa cez ne pozrel na nebesá... To, čo uvi-del, mu pritajilo dych. Uvidel, že mesačný disk nie je diskom, ale guľou, že nemá vlastné svetlo, že sú na ňom krátery, plochy pripo-mínajúce moria, vrchy a pohoria, z ich tieňa vyrátal ich výšku. Uvi-del planétu Jupiter a jej štyri me-siace. Uvidel, že Mliečna cesta nie sú nazhromaždené a zapálené vý-pary Zeme, ale nepredstavi-teľné zoskupenie hviezd, ktoré eš-te nik zo Zeme nevidel.

Galileo uvidel, že nie cirkev, ale poľský hvездár Kopernik má prav-du – Zem nie je stredom vesmíru!

Za mnohými prevratnými ob-javmi je teda – sklo.

Sklo umožnilo objav mikrosko-pu, ktorý nám ukázal neviditeľný mikrosvet.

Sklo umožnilo objav ďaleko-hľadu, ktorým sa ľudstvo prvý raz pozrelo do vesmíru.

Sklo – vytavené z piesku a sódy, za pomoci ohňa a ši-kovných ľudských rúk.

Kvetinové deti

okien. V stredoveku mávali zasklené okná len najhonosnejšie bu-dovy. V drevených chalupách musela stačiť blana z mechúra zvie-raťa, cez ktorú prenikalo aspoň trochu svitu. Postupne po celom Slovensku vznikali sklárne. Utekáč, Lednické Rovne, Katarínska Huta, Zlatno, Nemšová, Málinec. Najväčšia skláreň bola v Uhro-vcí, roku 1870 v nej pracovalo 400 sklárov.

Dejiny sklárstva sú zároveň dejinami cválajúceho pokroku. Kým v minulosti v sklárskych peciach kúrili drevom, potom plynom, nakoniec prišla k slovu elektrická energia. Kým v minulosti boli hlavnými nástrojmi kliešte a sklárska píšťala, dnes milióny pohárov, baniek na žiarovky vyrábajú lisofúkacie automaty. A podomoví sklenári-oknári už celkom vymizli.

Tik Tak

Ilustrovala
MARTINA MATLOVIČOVÁ

Tik Tak vyšiel na vyhladkovú vežu mesta. Tam si jeho hodinky všimol jej zriadenec Tóno Maska. Nechýbalo veľa a Tik Tak by bol o svoje hodinky prišiel. Našťastie, po naháňačke sa schoval v najmenšom domčeku v meste. Bývala v ňom babička, ktorá práve spočítavala telegramy od svojich vnukov. Oslavovala totiž sedemdesiate siedme narodeniny. Počítala, počítala a vždy sa pomýlila: malo ich byť dvanásť alebo trinásť. Podľa toho by babke prišiel jeden z vnúčikov zablahoželať osobne. Tik Tak ich napočítal trinásť. Bolo to smutné počítanie. Ukázalo, že ľudia v tom veľkom meste si nedokázali nájsť čas už ani na lásku!

Tik Tak sa nikam neponáhľal a nikto na neho nečakal. Prišiel do mesta z východnej strany s prvými lúčmi slnka, a keď nad ním zhasol posledný lúč, zaspal pod orlojom na starej radnici. Bola to neobyčajná noc. Ne-o-by-čaj-ná... Hodiny odbili dvanásť, a potom všetko stíchlo. Zastavili sa kyvadlá, kolieska, hracie strojčky a jedna malá kukučka ostala privretá medzi dvierkami. Nastalo úplné ticho.

① Ráno sa prvé prebudilo svitanie. Svitanie však neprebudilo budíky a budíky neprebudili ľudí. Skoro všetci zaspali... Bolo to naozaj nepríjemné ráno!

② S nepríjemným pocitom nakukol do dverí starostovej pracovne i pán tajomník, ktorý si nebol celkom istý, či náhodou niečo nezmeškal.

„Dobré ráno, pán starosta,“ usmial sa tajomník od ucha k uchu, prihládzal si ulízaný účes a nervózne si posúval rámy okuliarov na končeku nosa.

„Dobré ráno. Mám dojem, že už bude pomaly obed,“ zamrmlal starosta. Stál v otvorenom okne s rukami za chrbtom a na tajomníka sa ani neobzrel. Uprene sa díval na vežu radnice. Presnejšie, na orloj, ktorý bol na nej umiestnený.

„Nejde?“ opýtal sa tajomník.

„Nejde.“

Starosta si pritiahol tajomníka k sebe, vytiahol mu z vrecka hodinky na retiazke a dlho sa na ne díval.

mám pocit, že už bude pomaly obed.

Dobré ráno, pán starosta

Nič. Hodinky opäť zmizli v tajomníkovom vrečku. Po chvíli si starosta vybral svoje hodinky a ukázal ich tajomníkovi. Nič. Obaja sa mlčky dívali na orloj.

„A bol pýchou nášho mesta!“ prerušil tajomník dlhé mlčanie.

Starosta sa odvrátil od ok-

de sa tom rokovat...

„Utopil sa Jano v mlieku.“

„Vlaky chodia iba jedným smerom...“

na a ťažko vzdychol.

„Keby aspoň jedny malé, celkom maličké hodiny tika-li!“ zaželel si tajomník a pán starosta navrhol:

„Potykajme si aspoň my! Servus, pán tajomník!“

„Servus, pán starosta!“ nemselo sa pridal štúply tajomník a objali sa. Pche! Bolo to náramne komické! Potom sa začali prechádzať po pracovni.

„Na jedenástu by sme mali zvolať mestskú radu.“

„Áno, ale ako sa dozvieme, že je jedenášť hodín?“

„To je to, o čom budeme v rade rokovať.“

„Naozaj, na to som neprišiel,“ poznamenal tajomník skromne.

Potom sa starosta zasa vrátil k oknu.

„Nezdá sa vám, že na námestí je neobyčajný ruch?“

Samozrejme, že tajomníkovi opäť vykal, čo ta-

jomníka zamrzelo. Pristúpil k oknu a dodal:

„Ľudia stoja pred opravovňou hodín a sú trochu netrpezliví.“

Vfírřzg! Do dverí nazrel prvý člen mestskej rady:

„Prepáčte, pán starosta, môžem na chvíľočku?“

„Ale samozrejme! A zavolajte aj ostatných pánov!“

Starostova pracovňa sa zaplnila. Členovia mestskej rady si posadali okolo dlhého stola, pokrytého zeleným zamatom. Starosta sedel oproti dverám pod obrovskou palmou. Prvý sa prihlásil prvý člen mestskej rady.

„Neviem, či ste už oboznámení so situáciou v dopravě.“

„Bude sa o tom rokovať, ale môžete nás informovať,“ povedal starosta s vážnou tvárou.

„Vlaky chodia iba jedným smerom, aby sa nezrazili. Predpoludním idú ta a popoludní naspäť.“

Všetci prikývli.

„Ďalej sme vydali zákaz používať akékoľvek dopravné prostriedky okrem kolobežky.“

Tajomníkovi spadli okuliare a vydesene zvolal:

„Ale prečo?!“

„Nemôžeme kontrolovať, akú majú rýchlosť za hodinu,“ poznamenal prvý člen mestskej rady.

Potom referoval druhý člen mestskej rady:

„Pohotovo sme určili dĺžku vyučovacích hodín na školách. V ročníkoch jeden až päť sa bude na hodinách matematiky počítať tisíc bez jednej.“

Členovia mestskej rady horlivo prikývli.

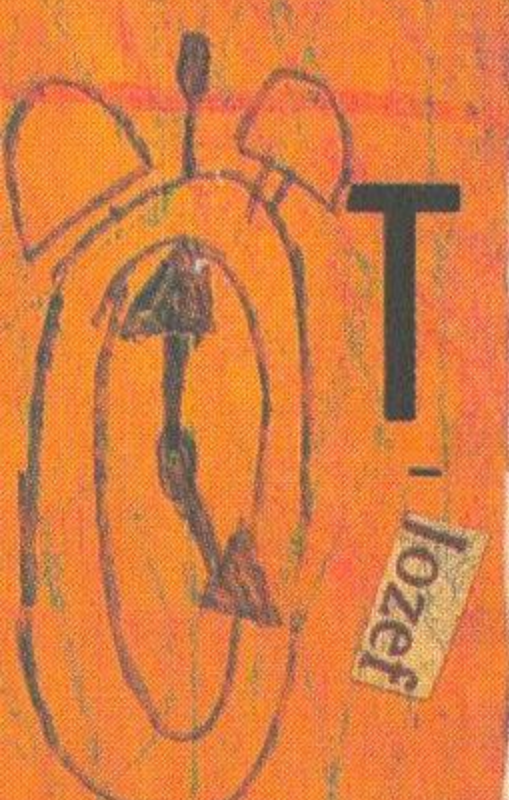
„V ročníkoch šesť až deväť sa bude počítať dvetisíc bez dvoch! Na hodine spevu sa trikrát zaspievajú pesničky: Lezie slimák po cestičke, Utopil sa Jano v mlieku a Komínom sa voda leje...“

Potom hovorili ďalší členovia mestskej rady. Z ich rečí bolo jasné, že sú bezradní.

„Len pokoj, páni, pokoj!“ upokojil starosta členov mestskej rady, ktorí sa rozbzučali ako včely v úli.

„Začneme sa radiť: Dnes o polnoci sa zastavili v našom meste všetky hodiny. Príčiny sa vyšetrojú. Pred nami stojí otázka: AKO INAK SA DÁ MERAŤ ČAS?!“

(Koniec štvrtej časti.)

POVEŠT

ROHÁČSKYCH JAZERÁCH

Kedysi dávno žila v oravských horách pastierska rodina. Muž pásol ovce, žena sa starala o dom a o dvoch synčekov. Všetci boli šťastní a dúfali, že to tak bude navždy. Jedného dňa sa však strhla búrka...

NEMAM RÁD ŠTASTNÝCH LUDI... ZABIJEMŤA!

ČO SI TERAZ POČNEME?

ZASTÚPIME OTCA.

DOBRE MAMKA.

AKO SA VAM VODILO, SYNČEKOVIA?

ZASA SME ŠTASTNÍ!

DLHO NEBUDETE!

Ó, NEŠTASTIE - POLUDNICA!

JEDEN Z TVOJICH SYNOV BUDE MŮJ!

SYNČEK MŮJ!

O ROK SI PRÍDEM PO DRUHÉHO.

DAJ SI POZOR, SYNČEK! MALA SOM ZLÝ SEN,

UŠTIPNEŠ HO!

Dlho, veľmi dlho nariekala nešťastná, utrápená mať za svojimi deťmi, až naplakala dve jazerá síz. Napokon jej od veľkej bolesti puklo srdce a ona sama sa zmenila na skalnatý končiar, ktorý ľudia nazvali Plačlivô.

Vianočná pisanka

Ichylovalo sa k večeru,
keď do mestečka Bellehem prišla
„Kde budeme spať?“ starostila
sa „ktorý sa malo narodil“
„V niektorom“ odvetil a
hneď aj zaklopal na bohatého
Ale darmo prosil. Nikto z bohá-
čov ich nepozval dovnútra. Medzi-
tým na nebi kažiarili. Máriu
striaslo od chladu. „Čo bude s naším
?“ kažalosila. Vtedy podišli k nim
Podľa k nám do
povedali Márii a Jozefovi, „my vás
prítulíme.“ O chvíľu sa rozval

DOMAĽUJ!

detský plač. Ľudia v mestečku navrá-
rali, aby ho nepočuli. „Čo nás je po-
ňom,“ hovorili si. „Je to iba bedárča.“

a sa do očí natisli
a im však povedali: „Nebojte sa,
budeme ho hriať svojím dychom!“ A
hneď aj obstali, v ktorých le-
ňalo. Čoskoro vošli do maštalčky chu-
dobní a priniesli dieťaťku pokrm.
Tak vieratká a chudobní ľudia sa-
chránili, ktorý sa stal a dodnes
je ich ochrancom a kráľom.

NAPÍŠAL: JÁN DONOVAL
NAMALOVALA: P. ONDREJČKOVÁ

jasličky
pasien,
jasičko,
pasien,

diabábo,
Mária, Jozef,
maštalčka

Vianočná Iskrička

Ilustroval
JÁN LENGYEL

Milí kamaráti, tento príbeh bude tak trochu vianočný, hoci v ňom nenájdete ani stromček, ani Mikuláša, ba ani vianočného kapra. Všetko sa stalo práve na Vianoce a preto vám to porozprávam.

Jedného pokojného decembrového večera sedel pán ošetrovateľ v kuchynke, útulku pre opustené zvieratká, nohy mal natiahnuté ku kachliam a čítal noviny. Z času na čas ma poškrabkal za uškom. Spokojne som si mrmľala popod nos. Práve som si chcela natiahnuť chrbát, keď vedľa na stolíku zazvonil telefón. Vyletela som ako namydlený blesk a zavrčala som na nepriateľa. Pán ošetrovateľ iba pokrútil hlavou a zodvihol slúchadlo. Chvíľu počúval, potom povedal dlhé „hmmhm“ a zamračil sa. Vyzeral prekvapene. Tíško som si sadla a čakala som, čo sa bude diať.

„Veru, neviem, ako si s tým sám poradím,“ povedal, keď položil telefón a zamyslene sa poškrabal v hustej brade. „Na neďalekom sídlisku našli srnu. Uviazla v ostnatom drôte. Teraz buď múdra, chlpaňa,“ otočil sa ku mne. „Čo mám podľa teba urobiť?“

Zaštekala som, že nech sa deje, čo sa deje, chcem byť pri tom. Najprv o tom nechcel ani počuť, ale keď som začala žalostne kňučať, slúbil, že ak ostanem ticho sedieť v aute, zoberie ma so sebou. Tak sa začala moja prvá záchranná akcia.

Pán ošetrovateľ skočil za volant a o pár minút sme sa už predierali úzkymi uličkami pomedzi rodinné domy. Spoza každej bráničky štekal pes. Žiadnemu som neodpovedala, hoci niektorí boli veľmi bezočiví. Pán ošetrovateľ mi vysvetlil, že slušný psík sa nikdy neháda.

Zastavili sme pri dlhom plote. Na okraji cesty som zbadala chlapca, ako bezradne chodí hore-dolu. Začula som aj plač. To plakalo malé srňatko. Akoby aj nie, veď jeho mamka bola uväznená v drôtoch a nemohla sa ani pohnúť. Na bokoch mala nepekné škrabance od hrdzavého pletiva. Srňatko poskakovalo obďaleč a bolo na smrť vyľakané. Nevedelo, prečo s ním jeho mamka nebeží do bezpečnej húštiny, prečo nič nevraví a nehýbe sa. Smutne pišťalo:

„Mamka, mamička! Musíme sa skryť, tak už poď, ja sa veľmi bojím!“

Srna iba tíško vzdychla a pozrela na mláďatko veľkými nežnými očami. Vtom však zbadala ošetrovateľa. Z posledných síl sa pokúsila z drôtov vymotať, ale iba čo si

urobila nové rany. Smutne pozrela na srňa a povedala:

„Bež, Iskrička, uteč do lesa! Ja si už pomôžem!“

Mláďatko ešte chvíľu poskakovalo sem a ta, no vtom zaznel výstrel. Zľaklo sa a ozlomkrky bežalo do lesa. Ja som od hrôzy aj zabudla zatvoriť papuľku. Srna klesla na zem a ja som počula iba tiché:

„Bež, Iskrička!“

„O chvíľu zaspí a my ju vytiahneme z plota!“ povedal pán ošetrovateľ a ja som sa upokojila. Srnu iba uspali, aby jej mohli pomôcť. Mláďatko nám však ušlo. Hľadali sme ho všade, ale po Iskričke nebolo ani stopy. Pán ošetrovateľ bezradne pokrčil plecami a odviezol spiacu srnu k zverolekárovi. Tam jej

ošetrili rany a uložili ju do ohrady pre najväčšieho psíka, kde unavená opäť zaspala.

Ráno husto snežilo, mrzlo a fúkal studený vietor.

„Hm! Ani psa nehodno vyhnať von!“ zahundral pán ošetrovateľ, keď ráno prišiel skontrolovať novú pacientku.

Srna stála v ohrade, zamatový nos položený na zámke dverí a smutne pozerala, ako vonku padá sneh. Sedela som pri nej celú noc, nepovedala však ani slovo. Pán ošetrovateľ si pochvaľoval, že o pár dní bude v poriadku a pustia ju do lesa. Len sa mu nevidelo, prečo má srna tak neskoro v zime mláďa. V takomto mraze v lese určite bez mamy zahynie.

Dlho som sa motala okolo ohrady. V kuchynke práve ohlásili obed. Srna sa naklonila k môjmu odstavajúcemu uchu a pošepla mi:

„Iskrička ma potrebuje, viem to! Musím ju ísť hľadať. Prosím, pomôž mi!“

Viac mi nebolo treba hovoriť. Rozbehla som sa za pánom

ošetrovateľom a toľko som štekala, toľko som ho ťahala za nohavice a behala od ohrady k autu, až pochopil, čo treba robiť. Večer naložil srnu do auta a vybrali sme sa k lesu. Prestalo snežiť a na biely kraj sa zniesol súmrak.

Pán ošetrovateľ zastavil auto práve na tom mieste, kde predchádzajúci deň a neveriace hľadel pred seba. Srna vzadu zadupala a zafrkala a ja som od prekvapenia zakňučala. Na zasneženom chodníku, pri rozstrihnutom kuse plota stála skormútená Iskrička – čakala svoju mamku. Pán ošetrovateľ pustil srnu z auta a sadol si spať ku mne.

Srna sa nežne dotkla Iskričkinho ňucháčika a pán ošetrovateľ sa šťastne usmial. Položila som si hlavu na jeho rameno a spoločne sme pozerali, ako dve srnky kráčajú k lesu. Mama srna otočila hlavu a veľkými čiernymi očami povedala svoje ďakujem.

Znova husto snežilo. Boli Vianoce.

Milí kamaráti, napíšte malej Iskričke zopár veršov. Ak ju stretnem, určite jej ich odovzdám. Istotne sa už tešíte na Vianoce, ale nezabúdajte ani na svojich zvieracích kamarátov doma i v prírode. Potrebujú vašu pomoc a ochranu. Najkrajšie básničky odmeníme. Posielajte nám ich na adresu Siniečko, Nám. SNP 12, P.O. BOX 307, 810 00 Bratislava.

Vaša Sindy

Vianočný kožuštek

Kožušník Anton Staroň bol chýrny remeselník. Z jeho rúk nikdy nevyšli nepodarky, nikdy nebolo počuť, že by dohotovenú prácu bol musel párať či naprávať.

A bol to aj veľký dobrák. Rád urobil ľuďom radosť, vďaka im doniesol hotovú robotu priamo do domu. I na plácu ochotne počkal hoci aj pol roka.

Aj v deň pred Štedrým večerom sa vybral do susednej dediny zaniest mladú ženu kožuštek, čo jej bol ušil. A chcel ju prekvapiť i darčekom pre jej synčeka. Z koží, čo mu dala, kúsok mu zvýšil, čosi kože sám pridal a ušil jej chlapcovi kožuštek. Teplý, teplulinký...

Keď kožušník prichádzal do susednej dediny, začalo sa už stmievať. Z hory podúval ostrý severák a z olovených oblakov sypal sa sneh.

Zrazu sa mu do cesty postavil malý, chatrne oblečený chlapček:

„Sváčik, je mi zima i hladný som...“

„Keď ti je zima, nože si obleč tento kožuštek. Jedno je, komu ho darujem, či tebe, či tomu druhému chlapcovi. A zajedz si chlebička so syrom,“ ponúkol ho kožušník.

„Pán Boh zaplať!“ ďakoval uzížený chlapec. „A nech sa ti Ježiško odmení, že si mi pomohol.“

Sváko Staroň sa ani nestačil spýtať, odkiaľ chlapec je a kam sa poberá. Odrazu mu len zmizol z očí. Iba to mu ostalo v pamäti, že dieťa bolo krásne, modrooké, s kučeravými svetlými vlasmi.

Sváko Staroň pokračoval v ceste do domu mladé ženy, čo jej niesol kožuch. Tá sa mu potešila a hneď mu aj zaplatila od ušitia. Vtedy sa sváko priznal, že mal kožuštek aj pre jej syna, ale daroval ho hladnému, skrehnutému chlapcovi.

„Dobre ste urobili, sváko,“ súhlasila žena. „Môj synček sa bez neho zaobíde. Ktožeho-

Ilustroval
VLADIMÍR VANKO

vie, prečo sa to opustené dieťa túlalo samo po svete. Aspoň mu nebude zima,“ usúdila.

Na druhý deň sa slávil v rodinách sviatok Božieho narodenia. Po večeri šli chlapci spievať koledy popod obloky a o polnoci sa celá dedina zišla v kostole.

I kožušník Anton Staroň sedel v lavici a vrúcne spieval vianočné piesne. V myšlienkach sa stále vracal k chlapcovi, čo ho včera stretol v poli. Kto vie, kde je to dieťa dnes?

Ako tak dumal, dumal a počúval slová kazateľa, ustaté oči sa mu na chvíľu zatvorili... Zazdalo sa mu, že v jasliach vidí ležať toho pekného modrookého chlapčeka, čo ho bol včera obdaroval.

„Poznáš ma?“ spýtalo sa ho dieťa v jasliach.

„Akože, pravdaže, i ten kožuštek, čo som ti daroval,“ prisvedčil kožušník.

„Ďakujem ti zaň, zachránil si ma od zamrznutia. Odmením sa ti.“

„Nemusíš, netreba, vďaka som ti ho dal,“ odmietol Staroň odmenu.

„Keď nechceš peniaze, odvdáčim sa ti ináč. Viem, že veľmi túžiš po synčekovi. Do roka sa ti narodí,“ prisľúbilo dieťa v jasliach.

Zrazu Staroň zacítil, ako mu bezvládne odkväcla hlava. Vzápätí ho však prebudilo šuchnutie suseda.

„Anton, nespí, nepatrí sa...“

Anton Staroň si dlaniami pretrel viečka a zahľadel sa do betlehenských jasličiek. Ježiško v nich ležal polonahý, iba v plienočkách. Veru, zišiel by sa mu kožuštek... A znova si spomenul na uzíženého chlapčeka. Kto to len mohol byť?

Nič sa o ňom nedozvedel Anton Staroň ani tá žena, čo jej niesol kožuch.

Keď sa však Staroňovi narodil sľúbený synček, bol si istý, že ho Boh odmenil za to, že daroval uzíženému dieťaťu kožuštek.

PAVOL ŠTEFÁNIK

Čo sa stať malo, to sa aj stalo

Stretli sa dva kapry,
ako sa to patrí.

Prvý takto vraví:

„Ak chceš v dobrom zdraví
oslavovať sviatky,
plávaj domov spiťky
a vrátka si zapri!“

Potom povie druhý,
čo má tmavé pruhy:

„Počkám na rybára,
rôzne kúsky stvára
a chytá len pstruhy.“

Len čo toto riekol,
už ich oba vliekol
rybár v svojej sieti...

Správa o tom letí
z básnikovho pera:
Kapry mali šťastie,
v sieti bola diera.

Deti, ja som Mikuláš,
modlite sa Otčenáš!
Mrcha deťom nesiem korbáče,
dobrým orechy a koláče.

Od Lucie do Vianoc každá noc má svoju moc

▲ Na Luciu, 13. decembra, dievčence chodievali so zamúčenou alebo zabielenou tvárou po gazdovských domoch. Štetkou alebo husacím krídlom líčili steny a ometali pavučiny.

V tento deň treba odlomiť imelo, parazitickú rastlinu, ktorá rastie ako veľké guľovité hniezdo na borovici, topolí, vrbe, ale aj na jabloni či hruške. Nesmiete sa ho dotknúť železom, pretože by stratilo svoju čarodejnú a liečivú moc. Keď ho na Štedrý deň zavesíte pod strop alebo nad dvere, zaženie zlých duchov a do domu pritiahne šťastie.

**Vinšujem vám tieto hody,
žeby ste mali toľko mlieka ako vody
a smotánky plné dbanky,
masielko ako kvet.
Dajte korunku hned!**

Takto vinšovali na Orave žiaci, ktorí po domoch roznášali oblátky. Pán učiteľ ich musel napiecť pre celú dedinu – obyčajné, cukrové aj trúbky – a pani rektorka ich zabalila do obrúska a uložila do pekného košíka.

Dohviezdny večer

▲ Za štedrovečerný stôl si treba zasadnúť, keď na oblohe vyjde prvá hviezdička. Najdôležitejší nie je stôl, prehýbajúci sa pod dobrými jedlami, ani hŕba darčiekov pod vianočným stromčekom, ale láska a radosť, že sme sa opäť všetci zišli. Viete, ktorá ozdoba na stromčeku bude najkrajšia? Tá, ktorú si vlastnoručne vyrobíte a zavesíte na konárík. Orech na zlatej šnúrke alebo ligotavé jablčko budú vzácnejšie než farebné figúrky vyrobené v Ázii.

Poznate aj vy pekný vianočný zvyk?

▲ V niektorých domácnostiach upiekli ženy figúrky domácich zvierat. Koľko bolo v gazdovstve kusov dobytky, toľko rohatých figúrok gazdiná vytvarovala. „Roháče“ nezjedli, ale uložili do komory na celý rok. To preto, aby sa dobytku dobre darilo po celý rok a aby z neho ani jeden kus neubudol.

Poznate aj vy dajaký pekný vianočný zvyk? Napíšte nám.

Vianočná hviezda

▲ V príbytkoch našich predkov na Vianoce nesmela chýbať zelená vetvička. V našich domácnostiach je toho oveľa viac. Okrem vetvičiek, stromčeka a imela, kráslija naše príbytky rôzne rezané kvety a v posledných rokoch aj črepníková vianočná hviezda, rastlina, ktorá pochádza z Mexika. Červená či zelenká hviezda nie je jej kvet, ale listene. Kvety sú drobné, nenápadné a sú v strede rastliny. Po Vianociach ju nezhodte. Keď ju dobre opatríte, bude vám kvitnúť aj na druhé Vianoce.

TICHÁ NOC, SVĚTÁ NOC.

Ilustrovala
Katarína SEVELLOVÁ

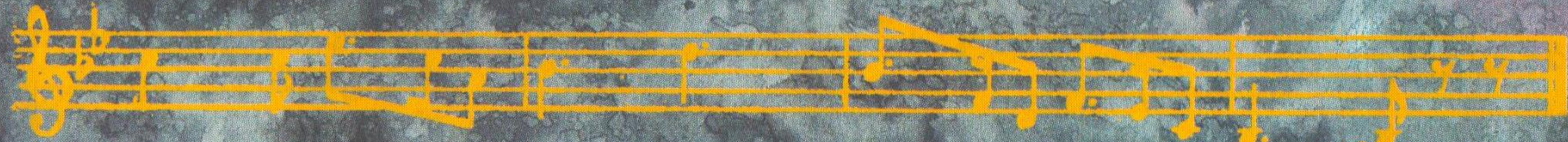
Molto moderato (♩ = 88)

Ti - chá noc, svä - tá noc! Všet - ko spí, všet - ko sní,

sám len svätý bdie dô - verný pár strá - ži Die - ťatko ne - beský dar.

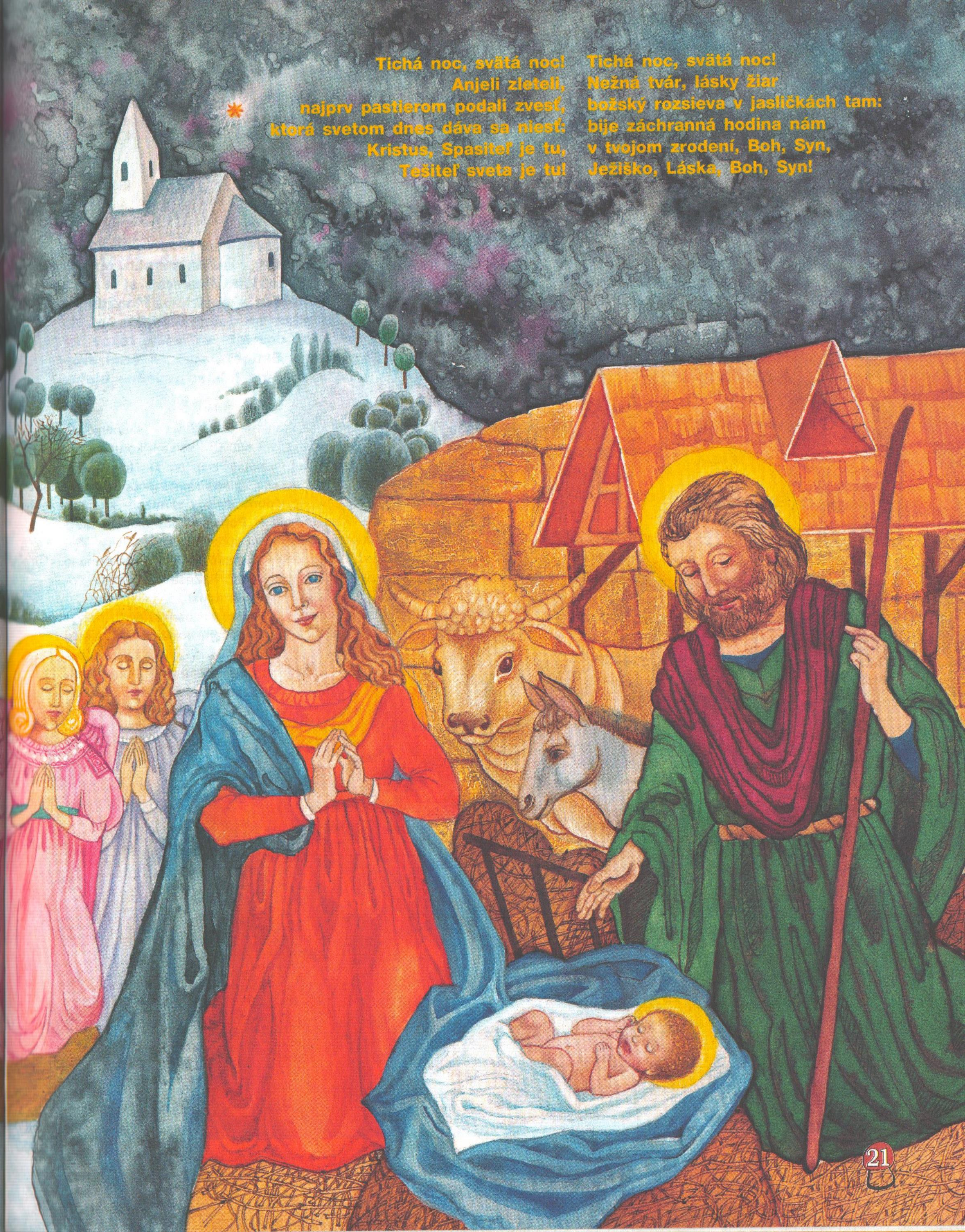

Slad - ký Je - žiško spí, sní, ne - besky tiško spí, sní.

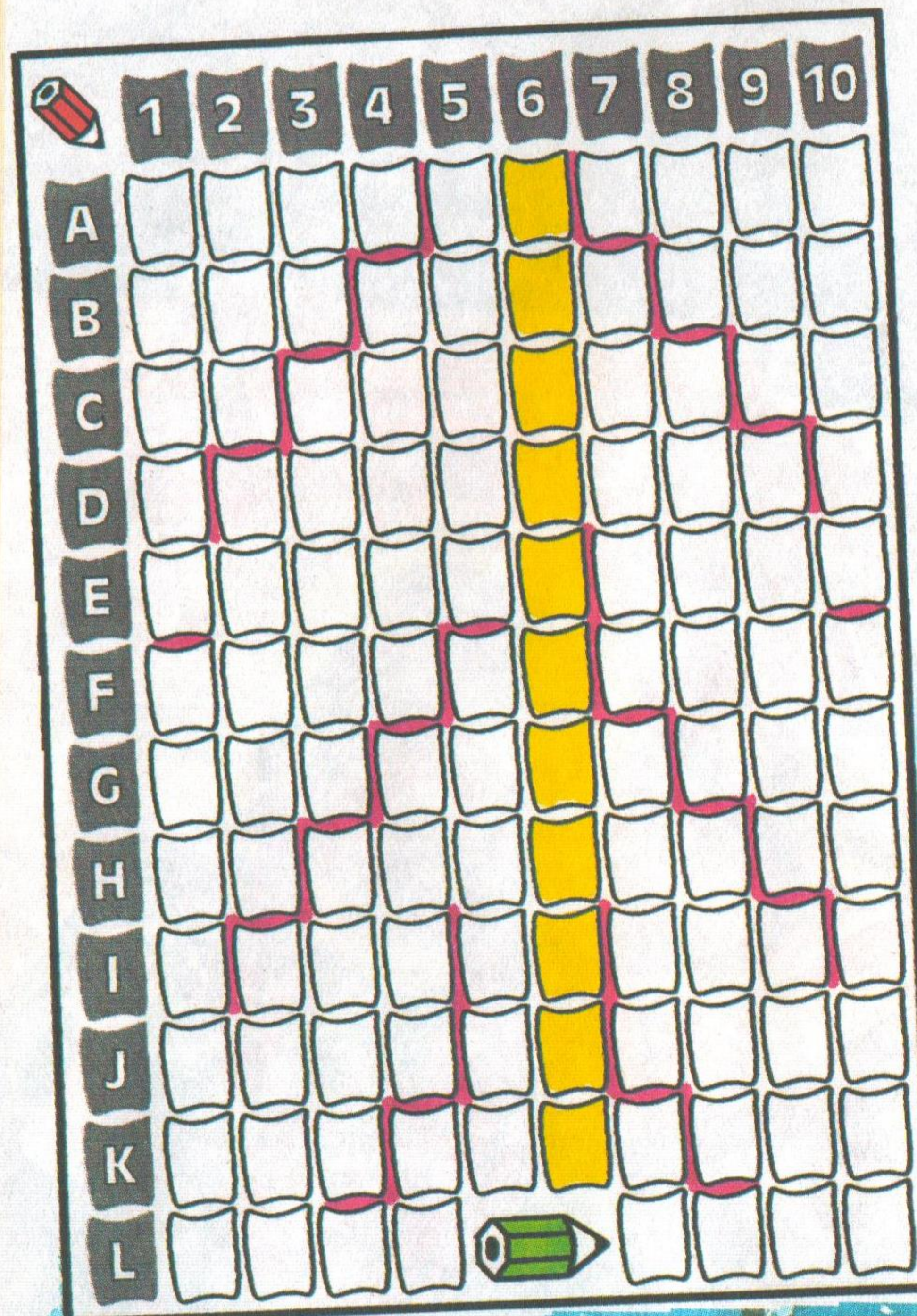
Tichá noc, svätá noc!
Anjeli zleteli,
najprv pastierom podali zvesť,
ktorá svetom dnes dáva sa niesť:
Kristus, Spasiteľ je tu,
Tešiteľ sveta je tu!

Tichá noc, svätá noc!
Nežná tvár, lásky žiar
božský rozsieva v jasličkách tam:
bije záchraná hodina nám
v tvojom zrození, Boh, Syn,
Ježiško, Láska, Boh, Syn!

KRÍŽOVKA SLNIEČKA

Vo Veľkej literárnej súťaži sme vám predstavili básnika Milana Rúfusa. Už z kolísky volal na mamku, aby pri ňom priadla a spievala. Sestrička Pesnička si k sebe zavolała sestričku Modlitbičku a sestrička Modlitbička Rozprávku. Stali sa básnikovými dobrými sudičkami. Ak si vylúštíte našu krížovku, dozviete sa, koľko rokov dovŕši básnik 10. decembra. Slniečko spolu s vami svojmu básnikovi k jeho životnému jubileu srdečne blahozelá.

VODOROVNE: A. Nástroj na písanie – veľká oska – skočenie. B. Hmyz podobný včelám – spievanie – sťa. C. Začiatok koruny – cudzie chlapčenské meno (Aladár) – osobné zámeno. D. Nula – operený tvor, vták – Ábel. E. Tvar slovesa „plodiť“ (v 1. osobe) – poodieraj. F. Obrábaný pozemok – hudobné dielo v skratke – kruh. G. Prvá žena – bál – úder v tenise (lob). H. Polovica nohy – krásne dievča – ku po česky. I. Ivan – rozkazovací spôsob slovesa „uviť“ – Silvester a Igor – chlapčenské meno – Zuzana. J. Chlapčenské meno (24. decembra) – tam – tvar slovesa „nabiť“. K. Zase – príbuzná – pracovca. L. Nadšenie (elán) – väzenská miestnosť.

ZVISLE: 1. Tvar slovesa „pokopať“ – mince a bankovky. 2. Najvyššia karta, túz – ťažký kov sivej farby (olovo) – oznámil. 3. Prerývaj – meno Apolónie – kvasenie – dlhé „a“. 4. Oto – ryby žijúce v severných moriach (slede) – značka hodínok (Prim) – ŠPZ automobilov okresu Trenčín (TN). 5. Pooparuje – tvar slovesa „hlásiť“. 6. TAJNIČKA. 7. Silvia – vetrik – skonanie – Andrej a Cyril. 8. Začiatok kapsy – stával sa riedkym – útok (atak) – Emil. 9. Sídlo zraku – nerozdelený útvar (celok) – obalenie. – 10. Haluz, vetva – tučnota (obežita).

Pomôcka: Menej známe výrazy sú uvedené v zátvorkách.

(PŠ)

Oblátky Dr. Ebi
pre všetkých maškrtníkov!

Rozprávka pre všetkých maškrtníkov

Kde bolo, tam bolo ...

Zajko bol veľký maškrtník,
sladkosti zbožňoval ako nik.
Police v komore vybieli
a večer narieka v posteli.

Mamka by mu rada pomohla,
nešťastná sama nič nezmohla.
Až doktor Ebi prišiel k nim
s receptom úplne prevratným.

Pre mlsné jazyky má dobrú správu,
vynašiel oblátku chutnú i zdravú.
Zajkovi odvtedy netreba doktora,
veď chutných oblátok je plná komora.

Každá starostlivá mamička vie, že to najcennejšie,
čo môže dať svojim deťom, je láska a zdravie.
Oblátky Dr. Ebi im to odteraz umožňujú.

Dr. Ebi
Pro Bio

NOVINKA!

Vymaluj srdce
a vyhraj!

Vyhraj rozprávkový výlet
do **detského zimného raja**
v **Alpách** pre celú rodinu a ďalších
1111 cien. Vystrihni z papiera
srdce a namaluj do neho obrázok
na tému **Láska a zdravie**.
Na druhú stranu obrázku napíš
svoje meno a adresu. Vymalované
srdce pošli do 30. 11. 1998 na
adresu: Dr. Ebi, P.O.Box 68,
820 09 Bratislava 29. Viac sa
dozvieš z letáku, ktorý nájdeš
vo svojej predajni potravín.

Slniečk

umelecký mesačník pre žiakov 1.–5.
ročníka ZŠ.

Vydáva Národné literárne centrum, Nám.
SNP 12, 810 00 Bratislava.

Adresa redakcie: P.O. BOX 307, 810 00
Bratislava.

Telefón 07/381 41 62

Šéfredaktor **ONDREJ SLIACKY**
Zástupkyňa šéfredaktora
Lubica Kepštová
Grafická a výtvarná úprava
Viera Fabianová
Jazyková redakcia **Ján Kačala**

Tlačí Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-
Krasňany.
Rozširuje firma ARES, s. r. o., Banšelova
4, 821 04 Bratislava, t. č. 07/572 46 65
a PNS, a. s., objednávky prijíma obchodné

stredisko PNS v sídlach okresov a re-
gionálne stredisko PNS (Bratislava, Trna-
va, Nitra, B. Bystrica, Žilina, Košice, Po-
prad). Objednávky do zahraničia vybavuje
PNS, a. s., Záhradnícka 151, 820 05
Bratislava.

Vychádza každý mesiac okrem júla a au-
gusta. Cena jedného výtlačku je 10 Sk,
ročné predplatné je 100 Sk. Nevyžiadané
rukopisy redakcia nevracia.

Obálku nakreslila
Luba Končeková-Veselá

ISSN 0139-911X 49 002
Kamaráti! Prichádza nová súťaž špeciálne práve pre Vás. Jedzte Resanky, zbierajte samolepky, skladajte z nich obrázok kolotoča a môžete vyhrať každý mesiac: KOLIESKOVÉ KORČULE, BASKETBALOVÉ LOPTY, CD-ČKA, DÁŽDNIKY, BUMERANGY, na polročné vysvedčenie: SNOWBOARD, LYŽE ALEBO TRAMPOLÍNU a na konci školského roka: NAFUKOVACÍ ČLN, HORSKÝ BICYKEL, TENISOVÚ RAKETU, ČI POTÁPAČSKÚ VÝSTROJ.

Na záver súťaže bude vyžrebovaný výherca prémiovej ceny: KOLOTOČ NA CELÝ VÍKEND PRE TEBA A TVOJICH PRIATEĽOV.

súťaž S Resankou sa točí svet!

Croissant - sladký plnený rožok s kiwi náplňou, ktorý Vás posilní práve vtedy, keď to najviac potrebujete.

